

Ovrha na plaći u 2017.

Božo Prelević, dipl. iur.

Od 1. siječnja 2017. na snazi su odredbe novog Općeg poreznog zakona kojima se na novi način uređuju izuzeća i ograničenja od ovrhe po poreznom dugu. Osim toga, u studenom 2016. Državni zavod za statistiku je objavio novi podatak o prosječnoj mjesečnoj isplaćenju neto-plaći po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2016. Autor u članku daje prikaz ovih novina u sustavu ovrhe na plaći u 2017., s primjerima izračuna ovrhe na plaći i prikazom relevantnih mišljenja nadležnih tijela.

1. Uvod

Sustav ovrhe na plaći pretrpio je određene izmjene u odnosu na prošlu godinu. To je posljedica izmjena nekoliko propisa. Pri tome u prvom redu mislimo na odredbe novog Općeg poreznog zakona¹ (u nastavku teksta: OPZ), kojim se na novi način uređuju izuzeća i ograničenja od ovrhe po poreznom dugu poreznih obveznika. Osim toga, u studenom prošle godine Državni zavod za statistiku (u nastavku teksta: DZS) objavio je novi podatak o prosječnoj mjesečnoj isplaćenju neto-plaći po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2016.²

Veliki interes u javnosti izazvala su i mišljenja Ministarstva pravosuđa i Ministarstva financija o isplati naknade za godišnji odmor, božićnice i prigodne nagrade radniku u gotovini u slučaju da ima otvoreni zaštićeni račun. Navednim mišljenjima, čiji sadržaj navodimo i analiziramo u nastavku teksta, ova ministarstva, svako u okviru svoje nadležnosti, pokušala su razjasniti nejasne odredbe Ovršnog zakona (Nar. nov., br. 112/12, 25/13 - Zakon o izmjenama i dopunama zakona o parničnom postupku i 93/14; u nastavku teksta: Zakon) u vezi provedbe ovrhe na drugim primicima radnika koji nisu plaća radnika. O svim navedenim novinama u sustavu provedbe ovrhe na plaći u 2017. detaljnije navodimo u nastavku članka.

2. Ovrha na plaći

Sukladno čl. 4. st. 2. Zakona, predmet ovrhe i osiguranja su stvari i prava na kojima se po zakonu može provesti ovrha radi ostvarenja tražbine, ili njezina osiguranja. Predmet ovrhe može biti i novčana tražbina ovršenika. Kod provedbe ovrhe na novčanoj tražbini ovršenika može raditi o ovrsi:

- na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima ovršenika;
- na novčanoj tražbini po računu.

Ovrha na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima ovršenika uređena je odredbama čl. 196.-203. Zakona.

ističemo...

Ovrhu na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima radnika kao ovršenika provodi poslodavac.

S druge strane, ovrha na novčanoj tražbini po računu uređena je odredbama čl. 204.-213. Zakona. Ovrhu na novčanoj tražbini po računu ne provodi poslodavac nego Financijska agencija (u nastavku teksta: FINA).

3. Propisi koji uređuju provedbu ovrhe na plaći

Provedbu ovrhe na plaći uređuje nekoliko različitih propisa, što u praksi predstavlja određeni problem poslodavcima, koji moraju poznavati i primjenjivati nekoliko propisa i voditi računa o njihovim relativno čestim izmjenama i dopunama. U nastavku navodimo posebna pravila o provedbi ovrhe na plaći prema ovim propisima.

3.1. Propisi ovršnog prava

Ovrha na plaći u prvom redu je uređena u odredbama Zakona. U tom smislu su relevantne odredbe čl. 172.-173. Zakona te čl. 196.-203. Zakona, ali je potrebno voditi računa i o drugim odredbama Zakona. Tako je, između ostalog, kako smo naveli, odredbama čl. 204.-213. Zakona uređena ovrha na novčanoj tražbini po računu koju provodi FINA.

Od ostalih propisa ovršnog prava svakako treba istaknuti Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima³ (u nastavku teksta: ZPONS). Temeljem odredbi ZPONS-a, donesen je Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima⁴, kojim se detaljno razrađuju odredbe ZPONS-a, u vezi dostave i upisivanja osnova za plaćanje u Očevidnik redosljeda osnova za plaćanje, načina izvršenja osnova za plaćanje na novčanim sredstvima, načina i rokova razmjene naloga između FINA-e u kojima ovršenik ima račune i oročena novčana sredstva, postupanje s primanjima i naknadama izuzetim od ovrhe i dr. Za poslodavce je svakako značajan i Pravilnik o obliku i sadržaju izjave o zapljeni po pristanku dužnika⁵.

3.2. Ostali propisi

Provedba ovrhe na plaći na uređena je i drugim propisima. Tako je odredbom čl. 97. Zakona o radu⁶ (u nastavku teksta: ZR) određeno kako se plaća, ili naknada plaće može se prisilno ustegnuti suklad-

3 Nar. nov., br. 91/10 i 112/12.

4 Nar. nov., br. 6/13 od 16. siječnja 2013.

5 Nar. nov., br. 120/14 od 10. listopada 2014.

6 Nar. nov., br. 93/14 od 30. srpnja 2014.

1 Nar. nov., br. 115/16 od 9. prosinca 2016.

2 Nar. nov., br. 102/16 od 9. studenog 2016.

no posebnom zakonu, pri čemu se pod posebnim zakonom zapravo podrazumijevaju odredbe Zakona. Odredbe novog OPZ-a također su bitne za provedbu ovrhe na plaći poreznih obveznika koji imaju nepodmireni i dospjeli porezni dug.

Također treba spomenuti odredbe Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju⁷ (u nastavku teksta: ZOZO), koji uređuje provedbu ovrhe na plaći na naknadama na koje radnik ima pravo sukladno ovom zakonu. Osim toga, za pravilnu i zakonitu provedbu ovrhe na plaći važne su i odredbe Zakona o roditeljskim potporama⁸ (u nastavku teksta: ZRRP). Naime, odredbama ZRRP-a, između ostalog, određen je pojam novčanih potpora koje ne mogu biti predmetom ovrhe i osiguranja, osim u izuzetnim slučajevima.

Prioritet ovrhe radi ostvarenja tražbine uzdržavanja za dijete uređen je odredbama Obiteljskog zakona⁹ (u nastavku teksta: OBZ), koji je na snazi od 1. studenog 2015. Svakako treba spomenuti i odredbe Zakona o privremenom uzdržavanju¹⁰ (u nastavku teksta: ZPU) te Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihove obitelji¹¹ (u nastavku teksta: ZPHBDR).

3.3. Odnos ovrhe na plaći i ovrhe na novčanim sredstvima

U praksi se često postavlja pitanje odnosa ovrhe na plaći i ovrhe na novčanim sredstvima. Ovo se posebno odnosi na poslodavce koji imaju znatnih problema prilikom tumačenja zakonskih odredbi koje se odnose na ovu materiju. To posebno dolazi do izražaja u zadnje vrijeme kada se u postupak ovrhe na plaći, kao aktivni sudionici uključuju pravne osobe koje preuzimaju dugove ovrhovoditelja.

ističemo...

Ovrha na plaći i ovrha na novčanim sredstvima je ovrha na dva različita predmeta ovrhe.

Kod ovrhe na plaći to je plaća radnika, a kod ovrhe na novčanim sredstvima to su novčana sredstvima na računima ovršenika. Ovrha na plaći provodi poslodavac, a ovrhu na novčanim sredstvima po računima provodi FINA.

Kada poslodavac zaprimi obavijest o otvaranju zaštićenog računa, dužan je dio plaće koji je izuzet od ovrhe uplatiti na zaštićeni račun. Preostali dio plaće uplaćuje na redovni račun. Kako se može protumačiti iz pomalo nejasnih zakonskih odredbi, u slučaju da poslodavac pored obavijesti o otvaranju zaštićenog računa zaprimi i rješenje o ovrsi i/ili suglasnost o zapljeni plaće potvrđenu od javnog bilježnika, zaštićeni dio plaće radnika morao bi uplaćivati na zaštićeni račun, a preostali dio plaće na račun naveden u rješenju o ovrsi i/ili suglasnosti o zapljeni plaće potvrđene od strane javnog bilježnika.

Ministarstvo pravosuđa, u hvalevrijednoj namjeri pomoći građanima, na vlastitoj internet stranici¹² objavilo je sljedeće pitanje i odgovor:

7 Nar. nov., br. 80/13 i 137/13.

8 Nar. nov., br. 85/08, 110/08, 34/11, 54/13 i 152/14.

9 Nar. nov., br. 103/15 od 28. rujna 2015.

10 Nar. nov., br. 92/14 od 28. srpnja 2014.

11 Nar. nov., br. 174/04, 92/05, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10-Odluka USRH, 55/11, 140/12, 19/13-pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14.

12 <https://pravosudje.gov.hr/istaknute-teme/ovrha/najcesca-pitanja-i-odgovori-6436/6436>

Ministarstvo pravosuđa – odgovor na pitanje građana

Pitanje:

Radnik ima zaštićeni račun, dakle 2/3 njegove neto plaće uplaćuje se na zaštićeni račun, a 1/3 na tekući jer ima ovrhe po novčanim sredstvima kod FINA. Poslodavac prima još jednu ovrhu na plaću istog radnika. Što učiniti s tom ovrhom?

Odgovor:

Ovršni zakon propisuje da se prednosni red založnih prava više ovrhovoditelja određuje prema danu primitka ovršnog prijedloga što znači da se tražbine namiruju redosljedom zaprimanja zahtjeva za zapljenu primanja. Provedba ovrhe po kasnije zaprimljenom rješenju o ovrsi neće biti moguća dok se ne dovrši ovrha po prethodnom zaprimljenom rješenju o ovrsi.

Samo radi pojašnjenja, pitanje se odnosi na situaciju u kojoj poslodavac za vrijeme provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (koju provodi FINA), dobije prijedlog za ovrhu na plaći (na drugom sredstvu ovrhe). Odgovor se odnosi na prednosni red kod više primljenih prijedloga za ovrhu na plaći.

3.3.1. Dokumentacija po kojoj postupa poslodavac

Na kraju, dodatni problem za poslodavce predstavlja činjenica da ovrhovoditelji često poslodavcima uz rješenje o ovrsi i/ili suglasnost o zapljeni plaće potvrđenu od javnog bilježnika, ne dostavljaju odgovarajuću dokumentaciju, posebno ne dokumentaciju kojom su stekli (preuzeli) potraživanje od starog vjerovnika. Poseban problem poslodavcima predstavlja i što se dokumentacija dostavlja u preslici.

Važan segment provedbe ovrhe na plaći od strane poslodavca svakako su i odredbe čl. 172. Zakona o izuzimanju od ovrhe i čl. 173. Zakona o ograničenju ovrhe, koje se primjenjuju kod ovrhe na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima ovršenika koju provodi poslodavac, kao i kod ovrhe na novčanoj tražbini po računu koju provodi FINA.

ističemo...

Pri tome odmah ističemo bitnu novinu u odredbama OPZ-a prema kojoj se u postupku ovrhe ne mogu plijeniti ovršenikove tražbine za koje su Zakonom propisana izuzeća i ograničenja od ovrhe¹³.

To znači kako se odredbe čl. 172. Zakona o izuzeću od ovrhe i čl. 173. Zakona o ograničenju ovrhe primjenjuju i na ovrhu po poreznom dugu poreznih obveznika.

4. Izuzeća od ovrhe

Pravna pravila o o primanjima izuzetim od ovrhe predviđena su u prvom redu u odredbama Zakona, ali su sadržana i u drugim propisima koje smo već naveli¹⁴.

4.1. Izuzimanja od ovrhe prema odredbama Zakona

Sukladno čl. 172. Zakona, od ovrhe su izuzeta sljedeća primanja, naknade i potpore:

- primanja po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubit-

13 Čl. 155. OPZ-a.

14 Vidjeti pod 2.

ka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja;

- primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju;
- primanja po osnovi socijalne skrbi;
- primanja po osnovi privremene nezaposlenosti;
- primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drukčije određeno;
- primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima;
- naknada za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja te za tražbine naknade štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika;
- primanja po osnovi odličja i priznanja;
- roditeljne i roditeljske novčane potpore, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno;
- utvrđeni iznosi za uzdržavanje djeteta uplaćeni na poseban račun kod banke;
- naknada troškova za službeno putovanje i naknada troškova prijevoza na posao i s posla do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada;
- dar za djecu do 15. godine života i potpore za novorođenče do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada;
- naknada za saniranje posljedica štete od katastrofa i elementarnih nepogoda;
- potpore zbog invalidnosti radnika i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana, potpore za slučaj smrti radnika i smrti člana uže obitelji radnika, do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada;
- ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

4.1.1. Ovrha na drugim primanjima radnika

Nakon zadnjih izmjena Zakona ostalo je neriješeno pitanje ovrhe na terenskom dodatku koji nije izrijekom izuzet od ovrhe u čl. 172. Zakona. Mišljenja smo kako u ovom slučaju treba postupiti kao sa naknadom troškova za službeno putovanje i naknadom troškova prijevoza na posao i s posla koji su sukladno čl. 172. Zakona izuzeti od ovrhe do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada. Što se tiče ostalih materijalnih prava koja radnik ostvaruje (regres za godišnji odmor, božićnice, uskrsnice, razne potpore, jubilarne nagrade, otpremnine) ona se isplaćuju na tekuće račune.

Poslodavac na ovim primanjima ne provodi ovrhu na plaći, jer se ne radi o plaći, ali ovrhu može provesti FINA. Navedeni primici se ne smiju uplatiti na zaštićeni račun. S time u vezi, u zadnjih nekoliko mjeseci pojavila su se u praksi pitanja mogućnosti isplate regresa, božićnice i jubilarnih nagrada u gotovini kada radnici imaju otvoren zaštićeni račun, o čemu su svoja mišljenja dala Ministarstvo pravosuđa i Ministarstvo financija, koja navodimo u nastavku.

4.1.2. Mišljenje nadležnih ministarstava o načinu isplate božićnice¹⁵

U nastavku navodimo mišljenja Ministarstva pravosuđa i Ministarstva financija o načinu isplate božićnice, koja će, ovisno o donošenju izmjena i dopuna Zakona, možda svoju primjenu imati i u ovoj godini.

Mišljenje Ministarstva pravosuđa o načinu isplate božićnice, od 16. prosinca 2016.:

„... Povodom upita broj i datum gornji u vezi s isplatom božićnice radnicima koji imaju blokirani račun zbog provedbe ovrhe na novčanim sredstvima ili na plaći, u skladu sa Zakonom o sustavu državne uprave... i Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave... očitujemo se kako slijedi.

Izuzeće isplate božićnice na bankovni račun, odnosno mogućnost isplate u gotovini nije regulirano Ovršnim zakonom te se Ministarstvo pravosuđa u okviru svoje nadležnosti može očitovati samo u odnosu na činjenicu je li božićnica jedno od primanja koje je izuzeto od ovrhe, i to na način da ističemo kako božićnica kao vrsta primanja nije obuhvaćena čl. 172. Zakona (izuzeće od ovrhe) ili čl. 173. Zakona (ograničenje ovrhe), zbog čega se navedeno primanje može u cijelosti iskoristiti za namirenje ovrhovoditelja.

Napominjemo da, ako se ovrha provodi na novčanoj tražbini po računu, prema Zakonu, poslodavac je obavezan samo na to da iznose koji su izuzeti od ovrhe (čl. 172. i/ili čl. 173. OZ) isplati na poseban račun, dok ispate radniku na „redovan“ račun kod banke poslodavac isplaćuje ne zato što postupi po rješenju o ovrši nego zato što je to obveza iz važećih propisa. Dakle, u tom slučaju poslodavac ne provodi ovrhu niti je vezan rješenjem o ovrši (nije dužan plijeniti ovršenikova primanja), slijedom čega, u slučaju da je prema važećim propisima dopuštena isplata božićnice u gotovini, znanje poslodavca o provedbi ovrhe na novčanoj tražbini po računu nije zapreka poslodavcu da na zahtjev radnika božićnicu isplati u gotovini.

Ali ako se ovrha provodi na plaći, tada poslodavac mora postupiti u skladu s rješenjem o ovrši. U ovom slučaju može se razlikovati situacija kada je ovrha određena samo (isključivo) na plaći od situacije kada je ovrha određena općenito na imovini ili na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima (ili slično). Naime, ako je ovrha određena općenito na imovini (rješenjem o ovrši javnog bilježnika) ili na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima (što podrazumijeva i plaću i božićnicu), poslodavac je dužan božićnicu isplatiti na račun kojega je ovrhovoditelj naveo u rješenju o ovrši, odnosno, poslodavcu je zabranjeno radniku ispuniti novčanu tražbinu – što podrazumijeva i zabranu isplate božićnice radniku“.

Mišljenje Ministarstva financija, Porezne uprave, o isplati prigodne nagrade radnicima (božićnice) u gotovu novcu, načinu isplate božićnice, od 16. prosinca 2016.¹⁶:

.... Na sličan upit, vezan uz način isplate regresa, Ministarstvo financija, Porezna uprava, Središnji ured, izdao je mišljenje Klasa: 410-01/16-01/1588, Urbroj: 513-07-21-01/16-2 od 13. srpnja 2016.

U navedenom mišljenju, očitovali smo se, sukladno odredbi čl. 90. st. 3. Pravilnika o o porezu na dohodak... u svezi s odredbom čl. 61. Zakona o porezu na dohodak... da se isplata prigodne nagrade iz čl. 13. st. 2. t. 11. Pravilnika o porezu na dohodak, do 2.500,00 kuna godišnje (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl.), može izvršiti i u gotovu novcu.

Napominjemo da navedeni propisi ne reguliraju možebitna ograničenja isplate predmetnog primitka u gotovu novcu ako se protiv radnika/sluzbenika provodi ovršni postupak, međutim isto može biti propisano propisima koji uređuju ovrhu, a za čije tumačenje je nadležno Ministarstvo pravosuđa".

Kako je predviđeno samim Zakonom i drugi, posebni propisi, predviđaju izuzimanja od ovrhe. U nastavku izdvajamo odredbe ZRRP-a, ZOZO-a, ZPHBDR-a i ZPU-a o izuzimanju od ovrhe.

4.2. Izuzeće od ovrhe prema odredbama ZRRP-a

Sukladno čl. 4. st. 1. ZRRP-a, novčane potpore u smislu odredbi ZRRP-a ne mogu biti predmet ovrhe, ili osiguranja (kredita, pologa i sl.), osim prema sudskoj odluci, ili rješenju nadležnog centra za socijalnu skrb radi koristi djeteta za koje su ostvarene. Pri tome se pod novčanim potporama u smislu odredbi ZRRP-a podrazumijevaju:

- naknada plaće;
- novčana naknada;
- novčana pomoć;
- jednokratna novčana potpora za novorođeno dijete.

Navedene novčane potpore ostvaruju majka i otac djeteta, posvojitelj djeteta, skrbnik, udomitelj, ili druga fizička osoba kojoj je maloljetno dijete odlukom nadležnog tijela povjereno na čuvanje i odgoj.

4.3. Izuzeće od ovrhe prema odredbama ZOZO-a

Sukladno čl. 36. st. 3. ZOZO-a, ovrha se ne može provoditi na:

- naknadi plaće koju radnik ostvaruje za vrijeme privremene nesposobnosti za rad, odnosno spriječenosti za rad zbog korištenja zdravstvene zaštite, odnosno drugih okolnosti iz čl. 39. ZOZO-a.
- novčanoj naknadi zbog nemogućnosti obavljanja poslova temeljem kojih se ostvaruju drugi primici od kojih se utvrđuju drugi dohoci, sukladno propisima o doprinosima za obvezna osiguranja;
- naknadi za troškove prijevoza u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, s time da ovo pravo pripada i drugim osiguranim osobama;
- naknadi za troškove smještaja jednom od roditelja, ili osobi koja se skrbi o djetetu za vrijeme bolničkog liječenja djeteta, u iznosu i pod uvjetima utvrđenim općim aktom Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (u nastavku teksta: HZZO), s time da ovo pravo pripada i drugim osiguranim osobama;
- novčanoj naknadi na ime povrata troškova za prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja koje je osigurana osoba ostvarila temeljem rješenja HZZO-a.

U vezi sa spomenutom odredbom čl. 39. st. 1. ZOZO-a, podsjećamo kako temeljem te odredbe pravo na naknadu plaće pripada osiguranim u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obveznoga

zdravstvenog osiguranja, odnosno drugih okolnosti utvrđenih odredbama ZOZO-a ako je:

- privremeno nesposoban za rad zbog bolesti, ili ozljede, odnosno ako je radi liječenja, ili medicinskih ispitivanja smješten u zdravstvenu ustanovu;
- privremeno spriječen obavljati rad zbog određenog liječenja, ili medicinskog ispitivanja koje se ne može obaviti izvan radnog vremena osiguranika;
- izoliran kao kliconoša, ili zbog pojave zaraze u njegovoj okolini, odnosno privremeno nesposoban za rad zbog transplantacije živog tkiva i organa u korist druge osigurane osobe HZZO-a;
- određen za pratitelja osigurane osobe upućene na liječenje, ili liječnički pregled ugovornom subjektu HZZO-a izvan mjesta prebivališta, odnosno boravišta osigurane osobe koja se upućuje;
- određen da njeguje oboljelog člana uže obitelji (dijete i supružnika) uz uvjete propisane odredbama HZZO-a;
- privremeno nesposobna za rad zbog bolesti i komplikacija u vezi s trudnoćom i porodom;
- privremeno spriječen za rad zbog korištenja roditeljnog dopusta i prava na rad u polovici punoga radnog vremena, sukladno propisima o roditeljskim potporama;
- privremeno nesposoban za rad zbog korištenja dopusta za slučaj smrti djeteta, u slučaju mrtvorodenog djeteta, ili smrti djeteta za vrijeme korištenja roditeljnog dopusta;
- privremeno nesposoban za rad zbog rane, ozljede, ili bolesti koja je neposredna posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu;
- privremeno nesposoban za rad zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

ističemo...

Ističemo kako se ovrha ne provodi na naknadi plaće koju radnik ostvaruje za vrijeme privremene nesposobnosti za rad, odnosno spriječenosti za rad zbog korištenja zdravstvene zaštite, bez obzira na to isplaćuje li ovu naknadu poslodavac, ili se naknada isplaćuje na teret sredstava HZZO-a.

4.4. Izuzeće od ovrhe prema odredbama ZPHBDR-a

Sukladno čl. 38. st. 3. ZPHBDR-a, financijska sredstva ostvarena s osnove utvrđenog prava na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita osobama iz čl. 36. st. 1. ZPHBDR-a, izuzeta su od ovrhe.

4.5. Izuzeće od ovrhe prema odredbama ZPU-a

Sukladno čl. 5. ZPU-a, privremeno uzdržavanje ne može biti predmet ovrhe, ili osiguranja. Odredbe ZPU-a sadrže posebno pravilo za određivanje prednosnog reda kod ovrhe¹⁷.

5. Ograničenja ovrhe na plaći

Pravila o ograničenju ovrhe sadržana su u čl. 173. Zakona. Temeljem za ograničenje ovrhe, odnosno provedbu ovrhe na plaći je iznos prosječne neto plaće isplaćene po jednom zaposlenom u pravnim osobama u RH, za razdoblje siječanj – kolovoz tekuće godine, koju

¹⁷ Vidjeti pod 6.2.

je utvrđuje DZS i objavljuje je u „Narodnim novinama“, najkasnije do 31. prosinca te godine. Tako utvrđeni iznos primjenjuje se u idućoj kalendarskoj godini.

5.1. Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća koja se primjenjuje u 2017.

ističemo...

Prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2016., koja se primjenjuje za provedbu ovrhe na plaći u 2017. iznosila je **5.664,00** kuna, ili nešto manje nego prošle godine.

Ovaj iznos prosječne netoplaće po zaposlenom u pravnim osobama RH, temelj je za određivanje ograničenja ovrhe na plaći.

5.2. Ograničenje ovrhe na plaći prema odredbama Zakona

Pravila Zakona o ograničenju ovrhe na plaći razlikuju se obzirom na to je li plaća radnika:

- jednaka, ili veća od prosječne netoplaće u RH, ili;
- manja od prosječne netoplaće u RH.

5.2.1. Ovrha na plaći ovršenika jednako, ili većoj od prosječne netoplaće u RH

ističemo...

Sukladno čl. 173. st. 1. Zakona, u slučaju da se ovrha provodi na plaći radnika kao ovršenika koja je jednaka, ili veća od prosječne netoplaće u RH, odnosno **5.664,00** kuna, od ovrhe je izuzet iznos u visini dvije trećine prosječne netoplaće u RH, odnosno 3.776,00 kuna.

Ako se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, od ovrhe je izuzet iznos u visini od jedne polovine prosječne netoplaće u RH, odnosno 2.832,00 kuna.

ističemo...

U slučaju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta, od ovrhe je izuzet iznos koji odgovara iznosu od jedne četvrtine prosječne mjesečne isplaćene netoplaće po zaposlenom u pravnim osobama RH za proteklu godinu, odnosno 1.416,00 kuna.

Treba istaknuti kako bez obzira na visinu plaće radnika-ovršenika, uvijek se ovrha može provesti sve do navedenih iznosa koji su izuzeti od ovrhe.

Primjer 1.

Radnik ima netoplaću u iznosu od 12.000,00 kuna. Radi se o ovrši zbog neplaćanja računa po telefonskom računu. Od ovrhe je izuzet iznos u visini dvije trećine prosječne netoplaće u RH, odnosno iznos od 3.776,00 kuna, koji se uplaćuje na radnikov zaštićeni račun ako je

otvoren, ili na radnikov tekući račun. Preostali iznos netoplaće radnika od 8.224,00 kuna može biti predmet ovrhe na plaći.

Primjer 2.

Radnik ima netoplaću u iznosu od 5.800,00 kuna. Također se radi se o ovrši zbog neplaćanja računa po telefonskom računu. Od ovrhe je izuzet iznos u visini dvije trećine prosječne netoplaće u RH, odnosno iznos od 3.776,00 kuna, koji se uplaćuje na radnikov zaštićeni račun ako je otvoren, ili na radnikov tekući račun. Preostali iznos netoplaće radnika od 2.024,00 kuna može biti predmet ovrhe na plaći.

5.2.2. Ovrha na plaći manjoj od prosječne netoplaće u RH

ističemo...

U slučaju da ovršenik prima plaću koja je manja od prosječne netoplaće u RH, odnosno manja od **5.664,00** kuna, od ovrhe je izuzet iznos u visini dvije trećine plaće ovršenika, kolika god ona bila.

Ako se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, od ovrhe je izuzet iznos u visini jedne polovine netoplaće ovršenika, kolika god ona bila, kako je to predviđeno u čl. 173. st. 2. Zakona.

Primjer 3.

Radnik ima netoplaću u iznosu od 3.900,00 kuna. Radi se o ovrši zbog neplaćanja računa po kreditnoj kartici. Od ovrhe je izuzet iznos od dvije trećine netoplaće radnika, odnosno iznos od 2.600,00 kuna, koji se uplaćuje na radnikov zaštićeni račun ako je otvoren, ili na radnikov tekući račun. Preostali iznos netoplaće radnika od 1.300,00 kuna može biti predmet ovrhe na plaći.

Primjer 4.

Radnik je radio samo dio kalendarskog mjeseca i ostvario je pravo na netoplaću u iznosu od 600,00 kuna. Također se radi o ovrši zbog neplaćanja računa po kreditnoj kartici. Od ovrhe je izuzet iznos od dvije trećine netoplaće radnika, odnosno iznos od 400,00 kuna, koji se uplaćuje na radnikov zaštićeni račun ako je otvoren, ili na radnikov tekući račun. Preostali iznos netoplaće radnika od 200,00 kuna može biti predmet ovrhe na plaći.

5.3. Primjena odredbi čl. 173. st. 1. i 2. Zakona na druga primanja

Odredbе čl. 173. st. 1. i 2. Zakona primjenjuju se i na ovrhu na naknadi umjesto plaće, naknadi za skraćeno radno vrijeme, naknadi zbog umanjenja plaće, mirovini, plaći vojnih osoba te na primanja osoba u pričuvnom sastavu za vrijeme vojne službe i na drugom stalnom novčanom primanju civilnih i vojnih osoba, osim na ovrhu na primanjima invalida, na primanjima po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju i doživotnoj renti te na primanju po osnovi ugovora o osiguranju života¹⁸.

5.3.1. Ovrha na primanju invalida

Ovrha na primanju invalida po osnovi novčane naknade za tjelesno oštećenje i doplatka za tuđu pomoć i njegu može se provesti samo radi naplate tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade

¹⁸ Čl. 173. st. 4. Zakona.

štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, i to do iznosa od jedne polovice toga primanja¹⁹.

5.3.2. Primanja po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju

Sukladno čl. 173. st. 6. Zakona, ovrha na primanju po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju i doživotnoj renti te na primanju po osnovi ugovora o osiguranju života može se provesti samo na dijelu koji prelazi iznos osnovice na temelju koje se utvrđuje iznos pomoći za uzdržavanje.

5.3.3. Ovrha na drugim primanjima koja nisu plaća, mirovina i primici od samostalne djelatnosti

Određbe čl. 173. st. 1. i 2. Zakona o izuzimanju od ovrhe primjenjuju i kada se ovrha provodi na primanjima ovršenika koji nisu plaća, mirovina niti primici od obavljanja samostalne djelatnosti obrta, od slobodnih zanimanja, od poljoprivrede i šumarstva, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, kao niti primici od osiguranja (drugi dohodak prema posebnim propisima) i imaju karakter jedinih stalnih novčanih primanja, ako ovršenik javnom ispravom dokaže da je to primanje jedino stalno novčano primanje²⁰.

5.4. Ograničenja ovrhe kod izjava o suglasnosti zapljene plaće

Kod provedbe ovrhe na plaći temeljem izjava o suglasnosti zapljene plaće poslodavci moraju voditi računa o nekoliko stvari.

ističemo...

U prvom redu, postupaju samo po onim izjavama o suglasnosti zapljene plaće koje su potvrđene (solemnizirane) od strane javnog bilježnika.

Takve izjave o suglasnosti zapljene plaće, temeljem zakonskih odredbi izjednačene su sa rješenjem o ovrsi.

U tom smislu primjenjuju se ista ograničenja kod ovrhe na plaći kao i da se radi o ovrsi temeljem rješenja o ovrsi koje je donio sud, ili javni bilježnik. Za poslodavca više nije bitno kada je potvrđena suglasnost o zapljenoj plaći, jer uvijek primjenjuju pravila o ograničenju ovrhe iz čl. 173. Zakona.

5.5. Ovrha na plaći prema odredbama ZPU-a

Posebna ograničenja u provedbi ovrhe na plaći predviđena su i odredbama ZPU-a. U slučaju da se izvršenje radi ostvarenja tražbine iz čl. 27. ZPU-a provodi na plaći, ili drugom stalnom novčanom primanju, na izuzimanje od izvršenja iznosa plaće, ili drugog stalnog novčanog primanja primjenjuju se pravila o izuzimanju od ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta²¹, sukladno već navedenim odredbama Zakona²².

5.6. Ograničenja ovrhe kod ovrhe na mirovini

Zakonom i drugim propisima nisu predviđena posebna pravna pravila kada se radi o ovrsi na mirovini. Znači i kod ovrhe na mirovini primjenjuju se pravila Zakona i drugih propisa o ovrsi na plaći. Ovrhu na mirovini provodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

6. Prednosni red kod provedbe ovrhe na plaći prema

Za pravilnu provedbu ovrhe na plaći važno je da su poslodavci upoznati sa pravilima Zakona, ali i drugih posebnih zakona kojima je uređen prednosni red pri provedbi ovrhe na plaći.

6.1. Prednosni red prema odredbama OBZ-a

ističemo...

OBZ-om je određeno kako će se ovrha radi ostvarenja tražbine uzdržavanja za dijete provesti na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima te na novčanim sredstvima po računu, prije ovrhe radi naplate svih drugih tražbina neovisno o vremenu njihova nastanka²³.

Znači, ovrha radi uzdržavanja djeteta ima apsolutnu prednost u odnosu na sve druge tražbine na plaći radnika - ovršenika.

6.2. Prednosni red prema odredbama ZPU-a

ističemo...

Odredbama ZPU-a je određeno kako će se izvršenje radi ostvarenja tražbine iz čl. 27. ovoga ZPU-a provesti na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima te na novčanim sredstvima po računu, prije ovrhe radi naplate svih drugih tražbina neovisno o vremenu njihova nastanka, osim tražbine uzdržavanja djeteta sukladno odredbama OBZ-a.²⁴

6.3. Prednosni red prema odredbama Zakona

Kada poslodavac zaprimi dva, ili više rješenja o ovrsi, ili suglasnosti o zapljenoj plaći potvrđene od javnog bilježnika koje su po samom Zakonu po svojoj pravnoj snazi izjednačene s rješenjem o ovrsi, radi provedbe ovrhe na plaći, poslodavac mora utvrditi prednosni red među njima, prema danu primitka ovršnih prijedloga kod suda, ili javnog bilježnika, na način da prvo postupa prema onom koje je prvo primljeno kod suda, ili javnog bilježnika.

Što se tiče određivanja prednosnog reda za izjave o zapljenoj dužniku potvrđene (solemnizirane) od strane javnog bilježnika, Zakonom ono nije određeno pa se prednosni red u odnosu na ove izjave uređuje prema danu kada je vjerovnik ove izjave dostavio poslodavcu.

¹⁹ Čl. 173. st. 5. Zakona.

²⁰ Čl. 173. st. 7. Zakona.

²¹ Čl. 29. st. 2. ZPU-a.

²² Vidjeti pod 5.2.1. i 5.2.2.

²³ Čl. 527. st. 3. OBZ-a.

²⁴ Čl. 29. st. 1. ZPU-a.

7. Zaključak

U više navrata smo istaknuli probleme s kojima se poslodavci susreću prilikom provedbe propisa o ovrši na plaći. Mišljenja smo kako uzrok većine problema poslodavaca treba tražiti u odredbama Zakona, koje bi trebalo pojednostaviti kako bi bile razumljive poslodavcima.

Poslodavci i drugi obveznici primjene Zakona svakako nadu polažu u najavljenу novelu Zakona, očekujući kako će ona, pojednostavljenjem zakonskih pravila, omogućiti njihovu dosljednu primjenu i ostvarenje veće pravne sigurnosti. Obzirom na težnju da se naše gospodarstvo oslobodi suvišnih troškova u poslovanju, mali korak u tom pravcu svakako bi predstavljalo i takvo pojednostavljenje zakonskih odredbi, koje bi omogućilo postupanje poslodavaca po zahtjevima ovrhovoditelja bez potrebe angažiranja stručne pravne pomoći, koja je često radi troškova nedostupna većini poslodavaca.

Literatura:

- 1) Ovršni zakon (Nar. nov., br. 112/12, 25/13-Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pamičnom postupku i 93/14), pročišćeni tekst – www.propisi.hr;
- 2) Opći porezni zakon (Nar. nov., br. 115/16) – www.propisi.hr
- 3) Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 91/10 i 112/12), pročišćeni tekst – www.propisi.hr;
- 4) Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (Nar. nov., br. 80/13 i 137/13), pročišćeni tekst – www.propisi.hr;
- 5) Zakon o radu (Nar. nov., br. 93/14) – www.propisi.hr
- 6) Obiteljski zakon (Nar. nov., br. 103/15) – www.propisi.hr;
- 7) Zakon o roditeljskim i roditeljskim potporama (Nar. nov., br. 85/08, 110/08, 34/11, 54/13 i 152/14), pročišćeni tekst – www.propisi.hr;
- 8) Zakon o privremenom uzdržavanju (Nar. nov., br. 92/14) – www.propisi.hr
- 9) Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihove obitelji (Nar. nov., br. 174/04, 92/05, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13, 33/13, 148/13 i 92/14), pročišćeni tekst – www.propisi.hr;
- 10) Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 6/13), www.propisi.hr;
- 11) Pravilnik o obliku i sadržaju izvave o zapljeni po pristanku dužnika (Nar. nov., br. 120/14) – www.propisi.hr;
- 12) Prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2015. i Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2016. (Nar. nov., br. 102/16) – www.propisi.hr

Ne zaboravite:

- U slučaju da se ovrha provodi na plaći ovršenika koja je jednaka, ili veća od prosječne netoplaće u RH, od ovrhe je u 2017. izuzet iznos u visini dvije trećine prosječne netoplaće u RH, odnosno 3.776,00 kuna.
- Ako se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, od ovrhe je, kod plaće koja je jednaka, ili veća od prosječne neto plaće u RH u 2017. izuzet iznos u visini od jedne polovine prosječne netoplaće u RH, odnosno 2.832,00 kune.
- Kod plaće ovršenika koja je jednaka, ili veća od prosječne neto-plaće u RH, u slučaju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta, od ovrhe je u 2017. izuzet iznos koji odgovara iznosu od jedne četvrtine prosječne mjesečne isplaćene netoplaće po zaposlenom u pravnim osobama RH za proteklu godinu, odnosno 1.416,00 kuna.
- U slučaju da ovršenik prima plaću koja je manja od prosječne netoplaće u RH, od ovrhe je izuzet iznos u visini dvije trećine plaće ovršenika, a ako se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, iznos u visini jedne polovine netoplaće ovršenika.
- Ovrha koju provodi Porezna uprava nakon izmjene OPZ-a provodi se prema pravilima o izuzeću od ovrhe i ograničenju ovrhe na plaći iz Zakona.
- Ovrha se ne može provoditi na naknadi plaće koju radnik ostvaruje za vrijeme privremene nesposobnosti za rad, bez obzira isplaćuje li ovu naknadu poslodavac, ili se naknada isplaćuje na teret sredstava HZZO-a.

Bilješke
